

ADAPT2DC

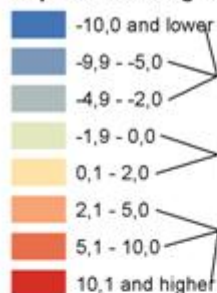
ADAPT2DC – Adaptace na demografické změny

společná nadnárodní vize pro poskytování služeb a fungování infrastruktury v regionech a městech ve střední Evropě, v nichž dochází k úbytku obyvatel

"Demografická změna je jednou z nejvýznamnějších výzev pro ekonomicky, sociálně i ekologicky udržitelný rozvoj ve střední Evropě. V mnoha evropských státech klesá počet obyvatel v důsledku nízké porodnosti a emigrace a dochází ke stárnutí populace. Pokud však budou státní instituce, soukromé subjekty a občanská společnost spolupracovat na přizpůsobení se demografickým změnám, může se tato hrozba změnit v šanci na lepší budoucnost." (ADAPT2DC Evropská strategie)

Cílem projektu ADAPT2DC je rozvíjet přenositelné strategie pro řízení služeb a infrastruktury v regionech a městech s úbytkem počtu obyvatel v Německu, Česku, Maďarsku, Itálii, Polsku a Slovinsku. Vzhledem k tomu, že projekt ADAPT2DC je ve své závěrečné fázi, rádi bychom se podělili o výsledky projektu, návrhy a doporučení pro tvůrce politik.

Population change 2001-2011 (%)

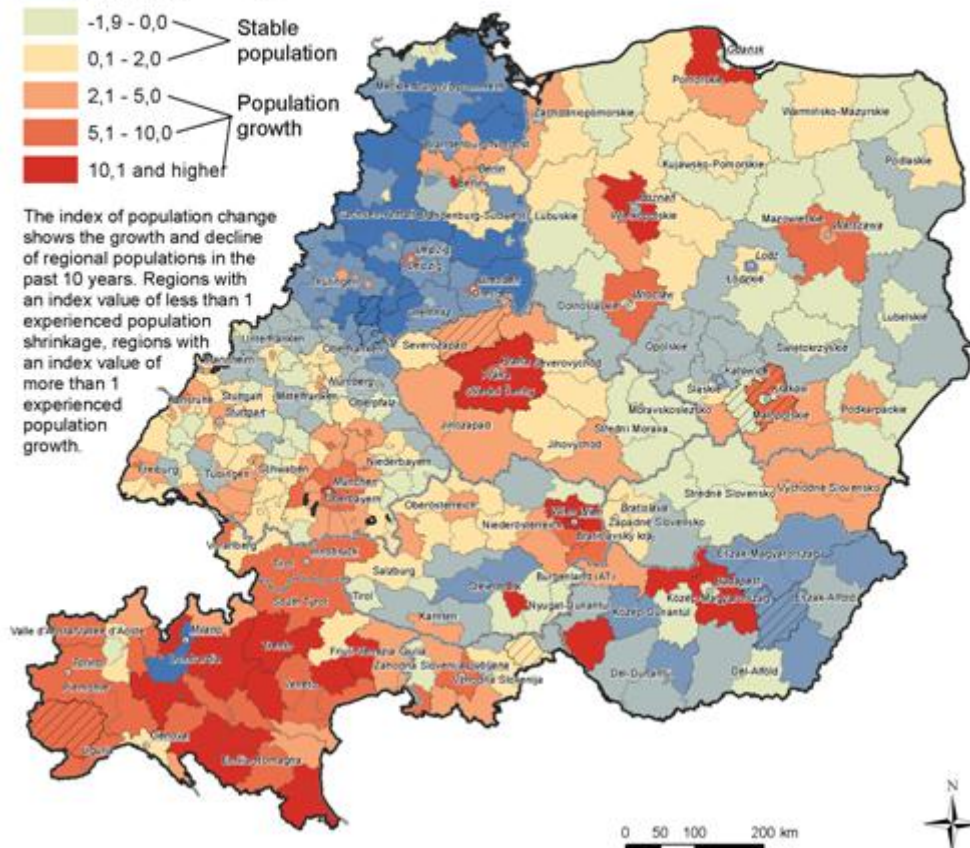
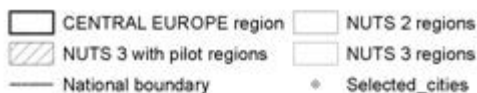

Shrinking region

Stable population

Population growth

The index of population change shows the growth and decline of regional populations in the past 10 years. Regions with an index value of less than 1 experienced population shrinkage, regions with an index value of more than 1 experienced population growth.

Hlavní doporučení projektu ADAPT2DC pro tvůrce politiky na národní úrovni

Jak se vyrovnat s důsledky úbytku počtu obyvatelstva a stárnutí obecně?

Demografické změny představují dlouhodobý proces, kterému je třeba se přizpůsobit. Podle demografických projekcí na národní úrovni v Česku, Německu, Maďarsku, Polsku, na Slovensku a ve Slovinsku se do roku 2030 očekává pokles celkového počtu obyvatel, který bude převážně způsoben negativní přirozenou měnou (vyšší úmrtností než porodností). Spolu s předpokládaným prodloužením délky života to znamená, že poměr počtu starších lidí k počtu ekonomicky aktivních obyvatel se zvýší ve všech středoevropských státech a tím se zvýší i ekonomická a sociální zátěž.

Ve snaze vyrovnat se s dopady způsobenými poklesem počtu obyvatelstva a jeho stárnutím je třeba intenzivně pracovat na přizpůsobení systémů sociálního zabezpečení, sociální infrastruktury a služeb, ale i na zajištění technické infrastruktury.

- Pro dlouhodobě udržitelné rozvojové cíle je nezbytné **strategické myšlení**

- Další nezbytností je nahradit převažující prorůstově orientované myšlení spíše úvahami a inovačními strategiemi, které se **přizpůsobují poklesu počtu obyvatel** (úbytek počtu obyvatel nemusí nutně znamenat negativní jev – tedy až do situace, pokud významně neohrožuje místní ekonomiku – může i vést k lépe obyvatelnému, klidnému prostředí s menší hustotou zalidnění).

Jak se přizpůsobit demografickým změnám?

Demografické změny mají významný vliv na různé aspekty **ekonomiky, na společnost a životní prostředí**. Stárnutí a úbytek obyvatel jsou doprovázeny zvýšenou poptávkou **po nových zdravotních a sociálních službách a infrastruktuře, nových kulturních a vzdělávacích iniciativách a změnách v systémech dopravní obslužnosti**. To představuje velkou **výzvu pro financování** z veřejných zdrojů, neboť zároveň dochází v důsledku snížení počtu daňových poplatníků k poklesu příjmů do veřejných rozpočtů.

Mění se věková struktura má např. vliv na větší poptávku po sociálních službách o stárnoucí obyvatelstvo. Se stárnutím obyvatelstva souvisí i vyšší poptávka po dalších veřejných službách, jako je zdravotní péče a dlouhodobá péče. V oblastech, kde klesá počet obyvatel, však náklady na poskytování služeb v přepočtu na jednoho obyvatele rostou, neboť některé služby využívá stále menší počet osob. Proto je třeba vytvořit **konkrétní scénáře** reagující na negativní dopady demografických změn, které umožní využít příležitosti, jež naopak demografické změny nabízejí.

Projekt ADAPT2DC klade důraz na **spolupráci a součinnost** mezi veřejnými a soukromými subjekty, místními, regionálními a národními veřejnými subjekty, městy a obcemi a rovněž klade důraz na zapojení občanů. Cílem projektu je poskytnout evropským regionům a městům „společný podklad“ pro vytvoření strategií k adaptaci na demografické změny.

Jak vytvořit udržitelná a dlouhodobá řešení pro adaptaci na demografické změny?

o **Holistické myšlení** je nezbytné, pokud chceme napomoci přizpůsobení se důsledkům demografických změn. Sektorové myšlení nepovede k dlouhodobě udržitelným výsledkům, protože různé sektory mají vliv pouze v rámci svých oborů.

o **Lokální řešení** nejsou účinná, pokud nejsou koordinována v rámci regionu či celého státu, a proto je nutné při přizpůsobování se demografickým změnám spolupracovat **na různých územních úrovních**.

o Je třeba **uvažovat o všech oblastech politiky**, jako jsou zdravotní politika, vzdělávací politika, dopravní infrastruktura, budování infrastruktury, politika trhu práce, atd.

o **Přenos osvědčených postupů** z jiných zemí či regionů závisí na národních rámcových podmínkách, jako je hospodářská situace, nebo politicko-administrativní systém.

o Mnohé obce a regiony se snaží **podporovat růst počtu obyvatel na svém území** a nalákat určité cílové skupiny: zejména mladé a vzdělané lidi a firmy. Avšak někdy to může vést k **neproduktivní konkurenci mezi komunitami**, což přispívá k neefektivní alokaci finančních zdrojů v regionech a obcích. V případě některých obcí s klesajícím počtem obyvatel může docházet k určitému **přílivu obyvatelstva, ale často na úkor okolních obcí**.

o Totéž platí i pro soupeření o dotace nebo granty. **Čím menší je obec, tím musí vynaložit více prostředků na lobování.**

oV mnoha případech by **spolupráce a koordinace** vedly k lepším a efektivnějším výsledkům než vzájemné soupeření.

Jaké jsou hlavní pokyny pro provádění pilotních akcí týkajících se demografických změn?

Každá z partnerských zemí účastnících se projektu realizovala jednu pilotní akci, aby prověřila na svém území jeden z příkladů dobré praxe. Byly testovány různé nápady v různých oblastech, jako jsou demografický koučink na místní úrovni, úspory nákladů na péči o veřejný majetek, služby telemedicíny pro seniory, zavádění flexibilních mateřských škol, které pomáhají ženám znovu se začlenit na trh práce atd. Zkušenosti z projektu ADAPT2DC -nám umožnily sestavit **seznam doporučení** pro provádění pilotních akcí, které jsou sloučeny **do šesti hlavních bodů**, což umožňuje snadnou aplikovatelnost v jiných regionech a zemích po celé Evropě:

1. Význam konkrétního prostředí

Podmínky v evropských regionech a městech jsou specifické a nelze uplatňovat jediný model adaptace. Je proto třeba naopak využít a zhodnotit specifické územní podmínky a plánovat politická opatření pro konkrétní prostředí.

2. Participativní přístup

Význam aktivního zapojení regionálních zúčastněných stran (jako znalců místního prostředí a podmínek, kteří jsou zainteresováni na reorganizaci infrastruktury a služeb)

3. Funkčně a prostorově integrované plánování

Význam funkční integrace a prostorové koncentrace na regionální (či městské) úrovni, jakož i spolupráce při plánování a meziregionální sdílení infrastruktury a služeb.

4. Víceúrovňová správa věcí veřejných

Sdílení odpovědnosti a rozhodovacích pravomocí vede k více vyváženým a obecně lépe přijímaným výsledkům a rozhodnutím. Důraz na víceúrovňové rozhodování, které zahrnuje všechny možné zúčastněné strany, včetně institucí a subjektů, které se nacházejí vně pilotního regionu.

5. Dlouhodobá ekonomická proveditelnost

Návrhy nových modelů řízení veřejných služeb a infrastruktury zdůrazňují ekonomickou proveditelnost v dlouhodobém horizontu. Velký důraz je kladen na analýzy nákladů a přínosů v různých oblastech politiky a je třeba jasně rozlišovat mezi metodami a cíli.

6. Inovativní financování

Při plánování pilotních akcí je třeba zahrnovat inovativní finanční nástroje, zejména zdroje na bázi dobrovolné účasti, sociálních investic, a to v jakékoli fázi procesu implementace.

Žádná z pilotních akcí, které se týkaly různých oblastí, nevyústila v doporučení, které by vedly k nutnosti zavádění nových právních předpisů nebo ke změnám stávající legislativy, všechny pracují se současnými právními předpisy platnými v místě a mají za cíl zlepšit stávající politiky. Pokud si chcete přečíst více o politických doporučeních navržených projektem ADAPT2DC naleznete odkazy v poslední části tohoto bulletinu.

Existují nějaké příznivé dopady demografických změn (jako je stárnutí, migrace atd.)?

Z ekonomického hlediska jsou demografické změny spojovány spíše s negativy (vyšší náklady na veřejnou zdravotní péči, důchodové zabezpečení, nedostatek pracovních sil atd.). Demografické změny ale zároveň **nabízejí i příležitosti** – např. **ekonomický potenciál ve vztahu k tzv. "stříbrné ekonomice", produktivita multikulturních imigrantů** apod. Z tohoto hlediska je třeba **podporovat politiky aktivního stárnutí spolu s odpovídajícími opatřeními podporujícími rovnost žen a mužů a opatřeními vytvářejícími vhodné podmínky pro rodiny s dětmi a zejména odstraňovat překážky bránící rodinám pořídit si více dětí.**

Doporučené výsledky projektu, užitečné odkazy:

[Poziční dokument](#) upozorňuje na klíčové výzvy, kterým střední Evropa již čelí nebo bude čelit v nadcházejících letech v důsledku procesů demografických změn. Dokument pomáhá lépe pochopit změny v nákladech na infrastrukturu a služby ve vztahu k demografickým změnám, dává nahlédnout do budoucnosti, pokud jde o nakládání s infrastrukturami, a to vše z regionální, národní a nadnárodní perspektivy a předkládá obecná doporučení, jak se přizpůsobit demografickým změnám prostřednictvím politik. Zároveň dává konkrétní doporučení pro jednotlivé oblasti infrastruktury.

[Srovnávací socio-ekonomická analýza regionů a měst s úbytkem obyvatelstva ve střední Evropě](#) Výstup má za cíl poskytnout základní srovnávací demografické analýzy regionů ve středoevropském prostoru (Rakousko, Česko, Německo, Maďarsko, Itálie, Polsko, Slovensko, Slovinsko). Úbytek populace a stárnutí populace je možné pozorovat na regionální úrovni ve všech zemích střední Evropy.

[Nadnárodní průvodce pro realizaci pilotních akcí](#) využívá zkušeností získaných při provádění pilotních akcí v rámci projektu ADAPT2DC a předkládá národním a regionálním institucím návrhy na restrukturalizaci veřejných služeb a infrastruktury v reakci na úbytek nebo stárnutí obyvatelstva. Cílem je využít poznatky získané v rámci projektu a využít je k vytvoření souboru mezinárodních podnětů pro provádění regionálních opatření.

[Závěrečná zpráva o pilotních akcích](#) V rámci projektu ADAPT2DC byly realizovány pilotní akce v různých odvětvích: inovativní řešení pro veřejnou dopravu, úspory v oblasti správy veřejného majetku, nové zdravotnické služby, inovativní formy soužití generací, nové nástroje pro správu veřejné infrastruktury, nové strategie racionalizace služeb na mikroregionální úrovni apod. Toto "společné zhodnocení" je souhrnem všech pilotních aktivit realizovaných v rámci projektu včetně popisu jejich hlavních rysů.

[E-kniha „Jak se vypořádat s náklady na infrastrukturu v regionech s úbytkem obyvatel“](#) poskytuje obecný přehled o demografických trendech a jejich dopadech na evropské, středoevropské i na národní úrovni a porovnává středoevropské regiony z hlediska demografických změn.

Více informací o projektu naleznete na oficiálních **[webových stránkách projektu ADAPT2DC](#)**.

Contact:

Thuringian Ministry for Building, Regional Development and Infrastructure
Germany, 99096 Erfurt, Werner-Seelenbinder Str. 8

www.thueringen.de/de/tmblv/

Contact Person:

Klaus Bongartz

+493613791515

klaus.bongartz@tmblv.thueringen.de